

Gen. Władysław Sikorski

Generał **Władysław Sikorski** był centralną postacią polskiego życia politycznego w latach 1939 - 1943. Dla Polaków znajdujących się po okupacją hitlerowską i walczących o przetrwanie był uosobieniem wiary w zwycięstwo, a z jego imieniem wiązano nadzieję na odbudowę państwa polskiego, wierząc, że wojna zakończy się szybko.

Rodzice generała spotkali się w Hyżnem w 1872 r.

Matka generała, Weronika Albertowicz - Hawrowska przybyła tu z Tarnowca koło Jasła a ojciec, Tomasz Sikorski z Przeworska.

Posiadając duże zdolności muzyczne rozpoczął pracę jako organista w hyżnieńskim kościele, następnie otrzymał posadę niewykwalifikowanego nauczyciela w miejscowej szkole.

19 maja 1874 r. zawarli związek małżeński w Kościele w Hyżnem.

W 1875 r. przeprowadzili się do mieszkania w dworskim domku podarowanym przez Jędrzejowiczów. W tym samym roku urodził im się syn - Stanisław a w 1884 r. córka Helena.

W 1877 r. Tomasz Sikorski rozpoczął naukę w seminarium nauczycielskim w Rzeszowie, następnie objął posadę nauczycielską w Gawłuszowicach koło Mielca. W 1881 r. przeniósł się do Tuszowa Narodowego, **gdzie 20 maja urodził się drugi syn - Władysław Eugeniusz.**

Najmłodsza z rodzeństwa - Eugenia urodziła się w Kotowej Woli.

4 sierpnia 1885 r. w szpitalu na przedmieściu Lwowa w wieku 34 lat zmarł Tomasz Sikorski.

W tej sytuacji wdowa powróciła wraz z dziećmi do Hyżnego i zamieszkała w domku podarowanym im przez Władysława Jędrzejowicza. Na utrzymanie rodziny zarabiała szyjąc na zamówienie dworu w Dylągówce oraz pracowała przy odbiorze przesyłek na miejscowej poczcie.

W latach 1887 - 1893 Władysław Sikorski uczęszczał do szkoły w Hyżnem, a dzięki pomocy Władysława Jędrzejowicza uczył się w Gimnazjum w Rzeszowie. Po ukończeniu Gimnazjum przeniósł się do seminarium nauczycielskiego w Rzeszowie, gdzie zaopiekował się nim dyrektor szkoły Julian Zubczewski. Nowa rodzina zapewniła przyszłemu generałowi nie tylko doskonałe warunki materialne ale z ich domu wyniósł patriotyzm i potrzebę nowego myślenia politycznego.

W roku 1899 wyjechał do Lwowa i podjął kształcenie w III Męskim Gimnazjum Klasycznym im. Franciszka Józefa I. W 1902 r. zdał egzamin maturalny z wynikiem bardzo dobrym.

Władysław Sikorski wykazywał duże zdolności w zakresie nauk matematyczno - przyrodniczych, więc zdecydował się kontynuować naukę na wydziale dróg i mostów Politechniki Lwowskiej.

W trakcie studiów Sikorski odbył służbę wojskową w armii austriackiej i uzyskał stopień

podporucznika.

Już wtedy rozumiał potrzebę opanowania znajomości techniki wojskowej, niezbędnej dla myśli o odrodzeniu i niepodległości ojczyzny.

W 1907 r. wykładał elementarną taktykę piechoty a wśród słuchaczy znajdowali się m. in. Józef Piłsudski, Kazimierz Sosnkowski, Walery Sławek.

W 1908 r. stał się współzałożycielem organizacji wojskowo - patriotycznej czyli Związku Walki Czynnej i w tym samym roku otrzymał dyplom inżyniera budownictwa wodnego. W 1909 r. zawarł związek małżeński z Heleną Zubczewską.

Jako inżynier prowadził prace pomiarowe przy regulacji rzeki San i mieszkał kolejno w Leżajsku, Nisku i Radomyślu. Sikorski nie zaprzestawał prowadzenia agitacji na rzecz tworzenia Drużyn Bartoszewych i Drużyn Sokolich. Uważał, że tylko zbrojnie w masowym powstaniu można odzyskać pełną niepodległość.

W 1910 r. został prezesem Związku Strzeleckiego oraz opracował i wydał *Regulamin musztry Związku Strzeleckiego i elementarnej taktyki piechoty* - pierwszy polski regulamin wojskowy od 1863 r.

W 1912 r. w obliczu zaognienia stosunków austriacko - rosyjskich została założona Komisja Tymczasowa Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych, w której Sikorski objął kierownictwo wydziału wojskowego i czynnie wspierał poczynania Józefa Piłsudskiego w tworzeniu polskiej kadry wojskowej.

W 1914 r. został mianowany przez Piłsudskiego Komisarzem Wojskowym dla Galicji i podpułkownikiem Legionów. Utworzono dwa Legiony Polskie - Wschodni we Lwowie i Zachodni w Krakowie oraz powołano Naczelny Komitet Narodowy. Sikorski objął w nim funkcję kierownika Departamentu Wojskowego, gdzie wykazał się ogromnym zapałem oraz inicjatywą połączonymi z rozważą polityczną. Skupił się na organizowaniu nowych oddziałów wojskowych. W 1916 r. awansował na stopień pułkownika i na własne żądanie został czasowo odkomenderowany na front, gdzie pełnił obowiązki dowódcy pułku piechoty natomiast w 1917 r. został mianowany na szefa krajowego inspektoratu zaciągu.

Po 2 - miesięcznym internowaniu przez Austriaków i pobycie na Węgrzech powrócił do Lwowa, gdzie Rada Regencyjna mianowała go na stanowisko szefa sztabu w dowództwie Wojska Polskiego w Małopolsce i na Śląsku. Rozpoczął intensywną pracę nad uwolnieniem oblężonego przez Ukraińców Lwowa. Po zwycięskim zakończeniu walk Sikorski został mianowany dowódcą 9 dywizji piechoty tzw. Grupy Poleskiej. W uznaniu zasług podczas walk awansował na stopień generała podporucznika.

Po zakończeniu wojny polsko - bolszewickiej został przegrupowany wraz ze swoją jednostką do Jabłonnej pod Warszawą. Tam też zamieszkał z żoną i ośmioletnią córką - Zofią.

W 1921 r. otrzymał awans na stopień generała dywizji, przeprowadził reorganizację młodego wojska polskiego i nadano mu Order Virtuti Militari V klasy, a niedługo po tym II klasę tego odznaczenia.

Po zastrzeleniu Gabriela Narutowicza Władysław Sikorski objął stanowisko premiera RP oraz ministra spraw wewnętrznych. Niestety nowa większość sejmowa obaliła rząd Sikorskiego. Największym jego sukcesem było doprowadzenie do uznania polskiej granicy wschodniej przez państwa zachodnie. W 1924 r. został mianowany ministrem spraw wojskowych w rządzie Władysława Grabskiego. Był to czas tworzenia nowoczesnego wojska polskiego. Po upadku rządu gen. Sikorski wyjechał do Lwowa i praktycznie został usunięty z szeregów armii.

W okresie do wybuchu II wojny światowej napisał dwie książki: "Polska i Francja w przeszłości i dobie współczesnej" oraz "Przyszła wojna, jej możliwości i charakter oraz związane z nią zagadnienia obrony kraju"(nagrodzona przez Akademię Francuską).

Po wielu bezowocnych staraniach o powrót do służby liniowej gen. Sikorski opuścił kraj i wyjechał do Paryża, gdzie mógł służyć swojej ojczyźnie.

28 września Rada Ambasadorów RP powierzyła mu dowództwo nad Wojskiem Polskim, formującym się we Francji, a dwa dni później prezydent RP mianował go premierem rządu emigracyjnego i ministrem spraw wojskowych. Jego działania skupiały się wokół organizacji polskich jednostek wojskowych we Francji i Wielkiej Brytanii.

W 1940 r. do Francji przybyła żona i córka, które podjęły prace w Czerwonym Krzyżu. Oprócz działań wojskowych generał prowadził politykę: spotkania z premierem Anglii, królem Jerzym VI, prezydentem Czechosłowacji. Spotkania te zapewniały Polsce należny autorytet i pozycję w państwach koalicji.

W marcu generał odbył wizytę na kontynent amerykański w celu akcji werbunkowej do wojska polskiego - niestety nie udało się to. Następnie gen. Sikorski udał się do Moskwy. Podczas rozmów z prezydentem i premierem poruszył sprawę ewakuacji oddziałów polskich formowanych w ZSRR i problem polskiej granicy wschodniej.

4 grudnia podpisane zostało wspólne oświadczenie, zwane deklaracją Stalin - Sikorski. 15 grudnia gen. Sikorski opuścił Rosję i po roboczych wizytach w Teheranie, Kairze, Malcie i Gibraltarze przybył do Londynu.

W czasie drugiej wizyty w Stanach Zjednoczonych Sikorski otrzymał obietnicę, że Stany Zjednoczone nie zaciągną przed końcem wojny tajnych zobowiązań w sprawie zmian granic Polski lub innego kraju europejskiego oraz kredyt na potrzeby wojskowe i polityczne Armii Krajowej. Po powrocie do Londynu nasilił działania w celu realizacji koncepcji 3 wielkich ośrodków polskich sił zbrojnych.

Po przeprowadzeniu przez Andersa Wojska Polskiego pogorszeniu uległy stosunki polsko - sowieckie. Natomiast po odkryciu grobów katyńskich, kiedy to rząd polski zwrócił się do Międzynarodowego Czerwonego Krzyża w Genewie o zbadanie sprawy, Rosja zerwała stosunki dyplomatyczne z rządem w Londynie, traktując to jako niechęć i próbę wykorzystania akcji niemieckiej propagandy dla uzyskania zdobyczy terytorialnych kosztem "radzieckiej Ukrainy, Białorusi i Litwy".

25 maja 1943 r. gen Sikorski rozpoczął ostatnią podróż, która zakończyła się tragiczną śmiercią. Podróż ta to głównie spotkania z oddziałami polskimi stacjonującymi na Bliskim Wschodzie, spotkania z przedstawicielami władz Iraku, Iranu i Egiptu oraz brytyjskimi dowódcami jednostek tam przebywających.

4 lipca 1943 r. z lotniska w Gibraltarze wystartował "Liberator" z generałem Sikorskim na pokładzie. Po chwili samolot runął do morza. Wszyscy oprócz głównego pilota zginęli, w tym córka generała Zofia Leśniowska, której ciała nigdy nie znaleziono. Przyczyny katastrofy samolotu nie zostały jednoznacznie i precyzyjnie wyjaśnione. Ciało premiera i naczelnego wodza spoczywa w Krakowie na Wawelu.

Generał Władysław Sikorski zawsze uważał Hyżne za swoją rodzinną miejscowość. Tutaj przecież chodził do szkoły, nawiązywał pierwsze przyjaźnie. Tutaj przyjeżdżał do ukochanej matki w czasie każdych wakacji i świąt z Rzeszowa i Lwowa. Jego ścisłe kontakty z Hyżnem trwały do 1917 r., kiedy jego matka przeprowadziła się do starszej córki do Krakowa.

Dowodem przywiązania generała do swego kraju z lat dziecinnych są słowa przekazane podczas spotkania z przedstawicielami klubu "Hyżne" w Chicago 20 kwietnia 1941 r. potwierdzone własnoręcznym podpisem: "**Pozdrowienia dla Polaków i Polek z pięknych i drogich mojemu sercu okolic Hyżnego, Grzegorzówki i Dylągówki**".

Budynek Szkoły Podstawowej im. Generała Władysława Sikorskiego - obecnie mieści się w nim Gimnazjum w Hyżnem

Tablica pamiątkowa ufundowana przez społeczność - wmurowana w gmach Szkoły Podstawowej w Hyżnem

Pamięć Wielkiego Polaka uczczono w Hyżnem poprzez budowę nowej szkoły Jego imienia. Stało się to możliwe dzięki staraniom miejscowego społeczeństwa przy pomocy tutejszych rodaków zrzeszonych w klubie "Hyżne" w Chicago.

Nasza szkoła była pierwszym tego typu w Polsce Pomnikiem Generała. Stała ona się symbolem łączności naszego narodu z rodakami, których los rozrzucił po świecie, ale którzy nie zerwali więzi z Ojczyzną.